

tem večkrat prebrskajo, da seme izpade. Pokrije naj se le $\frac{1}{4}$ palca na debelo s prstjo.

Smrekovo seme se seje pod gram ali drugo drevje v dobro zemljo. Na prostem pogine. Trava mlade sadike zamori, zato se morajo prostori, kjer se seje, dobro očistiti. Pokrije se $\frac{1}{4}$ palca na debelo s prstjo. Med skale se z vspehom seje.

Mecesenovo seme rado kalí na solčnatih krajih in plitvi peščeni zemlji. Seje se kakor borovo seme. Najboljše je, bor, smreko in mecesen skupaj sejati.

Gospodarske izkušnje.

Da plemenske presice ne požrejo svojih mladičev,

svetuje star skušen živinorejec to-le. On pravi: „Hude so in dostikrat svoje mlade požrejo posebno stare presice, akoravno gotovo ne iz lakote, temveč, kar vse kaže, zato, ker imajo hudó željó na meso. Za žito in drugo boljše pičo se ne zmenijo, strastno pa padejo na meso. Ako se takim svinjam ob času, ko imajo ravno mlade dobiti, vrže kos suhega starejšega mesa na kosti okoli 4 do 5 funtov, padejo strastno po njem in se potem mladičev nikdar ne dotaknejo. Tako priporoča anglešk zdravnišk časnik, in verjetno je, pa tudi vredno poskušnje.

Alkohol iz želoda.

Iz želoda se nareja ravno tak alkohol, kakor iz žita ali krompirja. Želod se zlušči in jedra zmeljejo, potem se moka s sladom (Malz) zmeša in vreti (kipeti) pusti. Želod ima 20% štirkrate moke in 18% glutina v sebi. Če bi ne imel mnogo čreslovine, porabil bi se lahko za hrano ljudi. V krajih, kjer se preišči z želodom ne pitajo, gre vsako leto veliko želoda v zgubo. Ako bi ga otroci nabirali in se v ta namen porabil, prihranilo bi se več sto mernikov žita in krompirja!

Kmetijska družba kranjska in njen glavni odbor.

(Dalje.)

C. k. vlada je družbi kmetijski izročila načrt nove postave za Dalmacijo zastran rabe in razdelitve občinskih zemljišč, pa tudi pogozdovanja občinskih gozdov, z naročilom, naj družba načrt pregleda in pové: katere določbe tega načrta bi se tudi na našo deželo s pridom obrniti dale?

Daljno dopisovanje zadeva poduk o sviloreji na ljudskih šolah, podučevanje učiteljev v kmetijstvu za čas počitnic, premije za svilorejo.

Nadalje nahaja se v „Naznanilih“ poročilo zastopnika kmetijske družbe, poslanega k razstavi mašin v ogerskem Altenburgu dne 5. do 10. julija, v katerem družbeni zastopnik R. Dolenc nadrobno našteva:

- 1) mašine, ki polagajo žito same,
- 2) mašine, pri katerih je treba žito polagati z roko.

Daljno poročilo obsega delitev konjskih premij pa vprašanje ministerstva o postavi za zložbo zemljišč in napravi srenjskih kolo-voznih potov; to vprašanje izročilo se je dotičnemu odseku v natančno poročilo.

Vsled priporočila ministerstva naročil si je glavni odbor 3000 sadik neke nove predilne rastline, ki se imenuje „Ramie“ (Böhmaria tenacissima) za poskušnje.

Družba si je naročila primerno število Schobelsbergerjevih mašin za robkanje koruze, jih razposlala vsem podružnicam s prošnjo, da naj se gospodarji o nje dejanski rabljivosti prepričajo in si jo kupijo, ker velja samo 60 krajc. Vsled tega priporočila prodala je družba sama omenjenih robkarjev nad 100.

Pritrdil je glavni odbor tudi nakupu in razdelitvi 30 Hartingerjevih kmetijstvo popisujočih „tabelj“ po vladinem predlogu.

Za računi in proračuni podaja nam „Naznanilo“ dalje: Poročilo o državni podpori namenjeni mnogovrstnim gospodarskim razdelkom.

Podpore razdelile so se po potrebah vsakega okraja v deželi z vednim ozirom na predloge podružnic in kolikor moč tudi z ozirom na družbenike same, se ve da na one družbenike, kateri so se vsaj tudi sami brigali za podpore. Posebno tudi razdelitev državnih podpor poleg družnega delovanja živo dokazuje, da glavni odbor svoje dolžnosti, skrbeti za povzdigo kmetijstva, nikdar ni preziral, najmanj pa pri tem preziral svoje družbenike.

„Naznanila“ dalje poročajo o predlogih podružnic, namreč: vipavske, loške, metliške, senožeške; poročilo glavnega odbora o vprašanji, kateri čas je z ozirom na poljska dela najpripravniši, da se rekruti za 8 tednov pokličejo na vojaške vaje.

Dalje se vrstijo poročila, namreč:

Priznanje družbine medalije zaslužnim sadje- in murvorejcem.

Volitev častnih in dopisovalnih družbenikov.

Sredstva za povzdigo konjereje na Kranjskem (predlog glavnega odbora).

Nasvêt, kako povzdigniti predivstvo na Kranjskem (govoril R. Dolenc).

Poročilo o gospodarstvu družbenega vrta na spodnjih Poljanah v letu 1869. (priobčil Fr. Schollmayr).

Kako obdelujejo in izdelujejo lan v Moravskem Schönbergu in bližnji okolici. Nauk za povzdigo našega domačega predivstva. Spisal R. Dolenc (str. 104. do 155., s podobami).

Najpripravnejša in najpriprostejša gnojšča (od str. 156 do 167, s priloženo polo podob).

To je prav na kratko posneto v 1. zvezku „Naznanil“ letnika 1870.

Kdor ta posnetek in pa „Naznanila“ sama nepristransko prebere in potem presodi, bo si tudi prav lahko napravil sodbo, v koliko je opravičeno očitjanje o spanji podružnic, o postopanju glavnega odbora, o nepotrebnosti in suhoparnosti „Naznanil“. Govoré naj dela! (Dalje prih.)

Razpis štipendij

za obiskovanje šole za obdelovanje travnikov v Českih Skalichah.

Upravništvo grajščine princa Viljema Schaumburg-Lippe v Nachodu je naznanilo, da tudi letos in to z drugo polovico aprila misli začeti praktičen poduk o obdelovanji travnikov pod vodstvom učenika Ernsta v Českih Skalichah.

Po naučnem načrtu pa, ki se ima zdaj kmalu razglasiti, je učeniku plačati nekaj podučnine in le za prave dneve dela je dovoljena navadna dnina. Zato pa ministerstvo poljedelstva s tem naznanja, da za letos za take, ki se hočejo vdeležiti tega okoli pol leta trajajočega praktičnega poduka in izobražiti se za prode-

lalce pri obdelovanju travnikov, razpiše šest štipendij po 100 gold.

Prošnje za take štipendije se imajo podati c. kr. kmetijski družbi kranjski vsaj do konca meseca marca. Oziralo se bo posebno na take prosilce, ki znajo vsaj toliko nemški, da bodo mogli razumeti nemški poduk.

Tehnično poročilo

k projektu o izsuševanju ljubljanskega močvirja.

To poročilo je glavnemu odboru za obdelovanje močvirja predložil Ivan pl. Podhagsky, uradno pooblaščen civilen inženir.

(Dalje.)

Kopanje izsuševalnih jarkov.

V prejšnjem razgovoru o posameznih stranskih pritokih sem pretresaval posamezna dela, ki so potrebna pri vsacem potoku ali kanalu, kakor tudi rezultate, katere smemo pričakovati; menim, da sem tudi dokazal, da ni le mogoče vsega močvirja izsušiti, ampak tudi blizu $\frac{2}{3}$ sedanjega površja šote odstraniti, ako se Ljubljani, temu glavnemu recipientu, najviša voda zniža. Vrh tega moram pa še opozoriti, da bode zraven stranskih pritokov tudi treba mnogo malih jarkov poglobiti, ako hočemo spodnjo zemljo izsušiti.

V tisti meri tedaj, kakor se bode nad spodnjo plastjo šota izkopavala, morajo se tudi kulturni jarki globokeje kopati. Šota se pa ne sme tako globoko odvzeti, da bi čez zemljišče zopet nastopila povodenj; to bode moral nadzorovati odbor za obdelovanje močvirja.

Kanali ob gorskih rebrih, ki mejé do močvirja.

Drug pripomoček za izsušenje ljubljanskega močvirja bi bila po mnenju nekaterih naprava kanalov, kateri bi se morali izkopati ob rebrih, ki mejé do močvirja; ti kanali bi bili sposobni za odpeljavo stranskih pritokov in bi služili tudi namakanju zemljišč.

Meni se zdi, da je izvršitev te ideje nepraktična, zelo draga in z ozirom na korist ljubljanskega mesta kratko in malo neizpeljiva. Sledeča razprava bode ta izrek gotovo opravičila.

Po omenjenem programu bi imeli ti kanali prav za prav dvojen namen, in sicer morali bi

- a) najviše vode stranskih pritokov še le na onih krajih v Ljubljano izliti, kjer bi ne mogle močvirju več škodovati;
- b) ob enem tudi služiti namakanju in vodo tja odpeljavati, kjer bi se potrebovala.

Ako najprej zadnji namen, namreč „namakanje“ zemljišča, pretresavamo, tedaj moram obstati, da ta ideja ni srečna in tudi ne izpeljiva; ako se namreč vzame, da bode v prihodnje namakanje potrebno ali vsaj povšečno, tedaj bi imeli v prvi vrsti one občine ali oni posestniki pravico do dobivanja vode, ki ležé koj ob stranskih pritokih, in ne bilo bi treba vode še le s pomočjo drugih stavb dalje napeljavati.

To idejo, katero uže stvar sama tako nanese, izrazil je tudi §. 26 deželnega zakona 23. avgusta 1877., ki je še danes v veljavi.

Ti kanali bi se pa tudi ne mogli izpeljati tako, da bi odvezemali bremena drugim jarkom.

Na desnem bregu Ljubljanice bi bil tak kanal le tedaj opravičen, ko bi potem zamogel najvišo vodo Ižice, slučajno tudi Iške neposredno odpeljati v globokeji del Ljubljanice, morebiti pod izliv Gruberjevega kanala, drugače bi kopanje novega kanala po višem zemljišču, ki se vzdiguje navzgor proti Karlovški cesti, bilo brez pomena. A za to imamo uže Gruberjev kanal in zra-

ven njega ali pa nad njim se nov vodotoč pač ne more izkopati.

Na levem bregu Ljubljanice bi sicer bil tak kanal mogoč, ki bi prevzel nekaj vode od drugih jarkov; a ker je svet zelo izpodrezen, bi se kanal zamogel še le pri jezu Gradaščice začeti, da bi najvišo vodo tega potoka ali vsaj njeno večino neposredno brez ozira na Mali Graben odpeljal pod ljubljanskim mestom v Ljubljano.

Kakor kažeta načrt situacije in podolžni profil Corrovega kanala, nahaja se na robu višine pri mostu južne železnice razvodje med Vrhniko in Ljubljano, ker vode od tam na eni strani tekó proti Lukovškemu kanalu, na drugi proti Radni; ker pa vsi potoki z Radno vred le malo najviše vode odpeljejo, tedaj bi stroški kopanja kanala ob levih gorskih rebrih v nobeni pravi razmeri ne stali z doseženo koristjo; zato bi bil samo tak kanal nekoliko opravičen, ki bi prevzel na-se nekaj najviše vode iz Gradaščice.

(Dalje prihodnjič.)

Somenj rejnih ovác za povzdigo ovčjereje

bo 14., 15. in 16. aprila v Budapešti. Prignati se smejo domača (ogerska), pa tudi tuja plemena. Ogersko ministerstvo poljedelstva je za najboljšo tako drobnico odločilo 6 premij po 25 zlatov. Kdor hoče kako drobnico prignati na somenj, se ima zadnji čas do 15. marca oglasiti pri somenjskem odboru v Budapešti.

Šolske stvari.

Govor grofa Belcredija

o premembi šolske postave v gospóski zbornici na Dunaji.

(Konec.)

Zdaj pridem do tega, česar nas natolcujejo, namreč, da smo izobraževanju nasprotni. Naše ljudske šole nasprotnikom očitajo, da hočejo vničiti ljudsko šolo in ž njo vred tudi njen učni namen. Jaz pa mislim, da z najboljšo voljo more vničiti ali razdjeti se le to, kar je. Po največ občinah pa o osemletnem obiskovanju šole še govorjenja ni. Naj se pogledajo le olajšave, ki so dane uže po učni naredbi od leta 1870. in so bile leta 1879. še razširjene, in vsakdo mora priti do prepričanja, da pri takih olajšavah, kakoršne se dajo po kmetih in — kakor zmiraj pravijo — z veliko radovoljnostjo, o osemletnem obiskovanju šole se niti govoriti ne more.

Jaz nikakor nisem načeloma nasprotnik osemletnemu obiskovanju šole, nisem nasprotnik temu tam, kjer občina more in hoče trpeti stroške za to. Kar se tiče učnega namena, je pač res težko soditi o njem, kajti nič se ne vé, sega li ta do nebes, ali pa se vendar-le bliža zemlji. Tega mi ne pojasni ne učni načrt; še manj pa morem pritrditi vitezu Hasnerju, ki pravi, da to ni učiteljeva reč. Učni načrti in ukazi so tako nedoločni, da moram misliti, da je to le reč učiteljeva.

Pridem k §. 48., v katerega so se tudi hudo zaganjali. Rad pripoznam, kar je vitez Hasner rekel, da se važnost tega paragrafa dá pretirati. §. 48 ne govori nič družega, ko to, da, če ina učitelj spričevalo zmožnosti za podučevanje, to je, da je iz veronauka izprašan, in se po tem more upati, da se bo morda ogibal pri podučevanju jasnega razpora med cerkvijo in državno naredbo. Če se kdo upira temu in reče: „kako se more